

יונה אריה טרביטש בן 90

בתקופת השואה הייתי מתקן את הנעליים של האסאס, בזכות הכישרון שהיה לי נשארתי בחיים. המזל שהיה לי הוא שידעתי לתפור נעליים. עבדתי במחנה עבודה, הרבה מהחברים שלי נהרגו, קברתי לא מעט חברים. האסאס נתנו לי כל שבת ללכת לאבא שלי שגר בהונגריה על הגבול באיזה שהוא כפר. את אמא שלי איבדתי עוד לפני, היא הייתה חולה ולבסוף נפטרה. כשהייתי הולך לבקר את אבא שלי הוא היה אומר לי שאני חייב כל יום להניח תפילין, היה זמן שהייתי חלש כי לא אכלתי כלום ולא היה לי כוחות להניח תפילין. עשרה אנשים ברחו מהמחנה עבודה ואני הייתי ביניהם, איך שברחנו תפסו אותנו והאני קיבלתי עונש תלייה. החבל כבר היה על גרוני עד שבא קצין הונגרי ושיחרר אותנו כי הוא ראה שהוא יכול לעזור לנו אז הוא עזר ודיבר עם הגרמנים, הוא אמר לנו משהו שלא הצלחנו לשמוע ובזכותו ניצלנו. לאחר מכן המשכנו ללכת, הלכנו הרבה קילומטרים ברגל, היה קור נוראי, מרוב קור הכל כבר קפא והפל לקרח. היו אנשים שהיה להם קשה ללכת כל כך הרבה. אני ועוד אחד מהאנשים שהיו ברחנו והתחבאנו במקום מסתור כדי שלא יראו אותנו. פחדנו שמישהו יגלה את מקום המחבוא שלנו. הרוסים היו מסתובבים ומחפשים יהודים, כשהם ראו שמישהו קצת זז, הם ירו בו במקום, ולכן היינו בין המתים ולא זזנו מהפחד, זה היה מאוד קשה.

אני והחבר שהיה איתי התחבאנו בתוך בניין שהיה הרוס, כשהרוסים היו נעלמים מהשטח היינו יוצאים ורואים מה קורה, לבסוף ברחנו ליערות, לפרטיזנים והתחבאנו מתחת לאדמה. הפרטיזנים היו ביחד איתנו. האנשים שהיו בכפר הביאו לנו אוכל, לחם אפוי וביצה קשה. זה היה אוכל הרבה יותר טוב ממה שאכלנו במחנה העבודה, שם בקושי הכנסנו משהו לפה. כששוחררתי מהמחנה הייתי במשקל 35 קילו. אבא שלי נפטר כי הוא היה מאוד חולה וחלש. עליתי לארץ בשנת 1949, עליתי עם אחותי הגדולה פירי. היו לי ארבע אחיות ובשואה הם נלקחו עם הבעלים והילדים שלהם למשרפות, הגרמנים הרגו אותם. חווה היא האחות הקטנה, היא כבר הייתה בארץ לפני המלחמה. ההורים שלי שילמו כסף כדי שהיא תוכל לחיות בארץ, היא עשתה עליה לפני שהתחילה השואה. אחותי הגדולה, קראו לה פירי, השם העברי שלה היה יהודית. היא הייתה בכמה מקומות בשואה, היא למדה באוניברסיטה ובעלה היה עו"ד. בשואה הפרידו אותם, הנשים היו הולכות עירומות, יהודית הייתה ביניהן, היא התחבאה מאחורי בנות שלא יראו אותה. היא סבלה נורא, היא הייתה במקומות נוראיים. היא נפטרה לפני כמה שנים. יש לה בת יחידה בשם מרים. ואיתה עליתי לארץ, היא הלכה למקום אחר ואני הלכתי לאחותי שגם עשתה עלייה לארץ, היה לה בעל קבלן בנייה והוא בנה בית כדי להשכיר בו חדרים ואחותי הייתה מבשלת לתיירים. לא היה לא איפה לגור אז שכבתי על הספסל שהיה בפינת אוכל של התיירים. אחותי הקטנה חווה, בעלה היה יהלומן והיה להם בית פרטי, בחצר הבית היה מקום שהיו בו מנקים את היהלומים ושם הם נתנו לי מקום לישון. אני לא אשכח את היתושים שאכלו אותי שם, זה היה מקום לא כל כך נוח.

לאחר תקופה מסוימת, טסתי לקבר של ההורים שלי בסולובקיה. נכנסתי לבית כנסת והאנשים שהיו שם שמו לב שאני תייר, הם ניגשו אליי ושאלו אותי אם אני נשוי, השבתי בשלילה. הם שאלו אם אני רוצה להתחתן אז אמרתי שכן. וכך אמר אחד האנשים שיש לו בת, הם אמרו שהם ישאלו את הבת ויחזירו לי תשובה. הם שאלה את הבת אם היא מעוניינת להכיר אותי והיא הסכימה. נפגשנו והיא מצאה חן בעיניי ואני בעיניה, הזמן של הויזה שלי הלך ואזל ולכן הייתי צריך לחזור

לווינה. הם ליוו אותי לרכבת, אמרתי לה שאם היא מעוניינת להתחתן איתי אני מחכה לה שם ועליתי על הקרון. אחרי כמה זמן קיבלתי ממנה מכתב ונפגשנו שוב, התחתנו חתונה אזרחית בסלובקיה ואחרי מעט זמן נסענו להונגריה, לבודפשט שם נישאנו כדת, חתונה יהודית. הרב הראשי של בודפשט נתן לנו את הכתובה. אני ואשתי שהינו שם יחד שלושה ימים שבסופם נפרדנו לשבוע שבועיים כמתוכנן, סיכמנו שאני אטוס לארץ ישראל ואחכה לה שם, היא הייתה צריכה לחזור לבית שלה שהיה בגבול צ'כיה לסדר דברים, אישורים כדי לעלות לארץ. אבל הדברים הלכו והסתבכו, ועשו לה בלאגן במשך עשרה חודשים. כתבתי שבעה מכתבים לממשלת צ'כיה ואז נתנו לה לצאת והיא עלתה לארץ. אשתי גם היא ניצולת שואה, לשנינו יש חוויות מאוד כואבות מהתקופה הזאת, חוויות שאנו נושאים עימנו עד היום הזה. שמחנו שעלינו לארץ, בפעם השנייה כשחזרתי נשוי לארץ זה היה בשנת 1967. ההתאקלמות בארץ הייתה לא פשוטה, לאחר חיפושים שם עבודה התחלתי לעבודה באתא, הייתי סוכן שלהם. אתא זהו בית חרושת, הייתה להם חנות עם כלי מיטה, גופיות, תחתונים ועוד כל מיני מוצרים מהסוג הזה. והיה לי טוב שם. גרנו בנתניה, ביום מן הימים קנינו בית, אחותי חווה עם בעלה עזרו לנו לקנות בית. ועד היום אנחנו גרים בבית הזה.